

Weimarskie Spotkania z Historią

4.-6.11.2011

Weimar (Muzeum Miejskie, Szkoła Muzyczna im. Ottmara Gerstera, mon ami)

Ludzka przemoc, ludzka moc

Weimarskie święto historii inspirowane jest udanym przykładem francuskiego miasta partnerskiego Blois, które od ponad 10 lat organizuje podobny festiwal. Poświęcony jest on prowadzonym na najwyższym naukowym poziomie, jednak bez użycia przesadnie naukowego żargonu dyskusjom na tematy historyczne i polityczne. Chodzi w nim o wychodzący z przestrzeni publicznej przekaz świadomości historycznej w postaci rozmowy międzynarodowych ekspertów i zainteresowanych obywateli - taka jest koncepcja festiwalu, który ma się na trwałe zadomowić w Weimarze.

Temat trzeciej edycji „Weimarskich Spotkań z Historią” brzmi: Ludzka przemoc, ludzka moc.

„Moc” jest nie tylko elementem „przemocy”, jest także skomplikowanym, wielopoziomowym zjawiskiem, wywołującym niepokój i rodzącym fascynację. Przemoc występowała w przeszłości, występuje w teraźniejszości i zagraża naszej przyszłości. „Moc”, będąca tematem tegorocznego weimarskiego święta historii, ma wiele aspektów, może ujawniać się w postaci przemocy będącej reakcją na przemoc, rezygnacji ze stosowania przemocy lub być świadomym odejściem zarówno od tradycyjnych jak i od stale się zmieniających układów sił. W czasach kiedy na południowych brzegach Morza Śródziemnego przemoc zdaje się po raz kolejny być „motorem historii”, temat ten okazuje się być bardziej aktualny niż kiedykolwiek przedtem.

Zarówno ludzie jak i społeczeństwa marzą o pokoju, a mimo to przemoc jest stałym, widocznie nieuniknionym elementem naszego prywatnego i politycznego życia. Jaka doza pacyfizmu musi wejść na stałe do naszych podstaw kulturowych, aby dało się wytrzymać lub nawet zredukować ciągle istniejący potencjał przemocy? Czy nasze społeczeństwo ma taką szansę, teraz i w przyszłości? Weimarskie międzynarodowe święto historii będzie nie tylko zajmować się okrutnym wymiarem przemocy, lecz poruszy także kwestie związane z podstawami antropologicznymi i uwalniającym potencjałem mocy ludzkiej. W czasie kilkunastu dyskusji panelowych i referatów zbadane zostaną stosunki panujące między biegunami wolności i przemocy, piękna i przemocy, przemocy „legalnej” i „nielegalnej” oraz przedstawione związki łączące media i przemoc, język, literaturę i przemoc, przemoc i pojednanie. Spektrum tematyczne festiwalu sięgać będzie od średniowiecza do roku 2011, bez zaznaczania wyraźnych geograficznych granic, chociaż będzie się ogniskować wokół Europy, przede wszystkim wokół krajów Trójkątu Weimarskiego oraz Weimaru i Turynii.

Program uzupełnią pokazy filmowe oraz wieczorne imprezy kulturalne.

Otwarcie Święta Filmów połączone z dyskusją

3 listopada 2011, godz 17

Kino mon ami

DIE ZEIT DER STILLE (CZAS CISZY)

F/D 2011, 90 min, dozwolony od lat 16

Reżyseria: Franck Appréderis; w rolach głównych: Loic Corbery, Bernard LeCoq

Przedmiotem rozmowy będzie nie tylko film, lecz także temat deportacji,

przewycięzania traumatycznych przeżyć oraz powrotu do codzienności byłych więźniów obozów koncentracyjnych.

Dr Cathy Leblanc (Uniwersytet Katolicki w Lille), *psycholog Johannes Pfäfflin* (Erkrath), *dr Michel Pierre* (Fondation pour la Mémoire de la Déportation Paris), dyskusję poprowadzi *dr Justus H. Ulbricht* (Drezno, Magdeburg).

Słowo powitalne wygłosi *dr Holger Poppenhäger* (Minister Sprawiedliwości Turynii).

Przy współpracy z Stiftung Gedenkstätten Buchenwald und Mittelbau-Dora oraz Association française Buchenwald-Dora

Prelekcja otwierająca

4 listopada 2011, godz 17

Musikschule "Ottmar Gerster"

„Historia jest błędnym ogrodem przemocy” (Goethe Thomasa Lehra)

Prof. dr Klaus Dicke (rektor Uniwersytetu Friedricha Schillera w Jenie)

W słowach, które Lehr włożył w usta Goethemu, zawarta jest krótka analiza ludzkiego obcowania z przemocą: czyha ona na każdym kroku, jest wszechobecna; sieje strach; budzi poczucie wyższości u jednych, u innych zaś poczucie braku własnej wartości. Mówca zastanowi się nad takimi doświadczeniami, wpisując je w kontekst wybranych pozycji historii myśli politycznej, zakreśli także historyczną linię rozwojową postrzegania przemocy i sposobów jej uprawomocnienia oraz pokaże załamania tej linii. Ponadto zapyta o drogę ucieczki: Czy leży jeszcze gdzieś jakaś nić Ariadny, prowadząca do wyjścia z błędnego ogrodu?

5 listopada 2011, godz. 12

Musikschule "Ottmar Gerster"

Przemoc jako położna historii.

Rewolucje od 1789 do 2011 roku

Prof. dr Jörg Barberowski (Uniwersytet Humboldtów w Berlinie), *prof. dr. Gudrun Krämer* (Wolny Uniwersytet w Berlinie), *dr Guillaume Lasconjarias* (Paris), *dr Daniel Schönplflug* (Centre Marc Bloch Berlin), dyskusję poprowadzi *prof. dr Martin Sabrow* (Centrum Badań Historycznych w Poczdamie i Uniwersytet Humboldtów w Berlinie)

Czy można dokonać przewrotu bez stosowania przemocy? Czy da się stworzyć nowy świat, nie burząc starego? Czy też opór dawnych stosunków klasowych jest tak przemożny, że trzeba go łamać na siłę? Jaka doza przemocy jest przy tym dopuszczalna? Na trzech przykładach (Francja 1789 r., Rosja 1917 r. i świat arabski 2011 r.) uczestnicy dyskusji przeanalizują relacje łączące przemoc, demokrację, terror, kontrrewolucję i suwerenność narodów.

5 listopada 2011, godz. 15

Stadtmuseum

Władza i przemoc polityczna w czasie wojen religijnych we Francji i w Niemczech

Carte blanche Blois

PD dr. *Claire Gantet* (Uniwersytet Ludwika Maksymiliana w Monachium)

Wojna religijna jest wojną między różnymi wyznaniem. Przedmiotem sporu nie bywa jednak wyłącznie religia. Chodzi raczej o znalezienie nowego porządku politycznego i zbudowanie państwa, które regulowałoby lub tolerowało różnorodność religijną. Dlatego decydująca była w nich kwestia władzy politycznej. W prelekcji poruszone zostaną różne jej aspekty - prawo do oporu, mord na tyranie, tolerancja - jako motywy tekstów i obrazów z czasów francuskich wojen religijnych (1562-1598) i Wojny Trzydziestoletniej (1618-1648).

5 listopada 2011, godz. 14

Musikschule "Ottmar Gerster"

Opór przeciwko przemocy

Dr Marc Buggeln (Uniwersytet Humboldtów w Berlinie), *Annemarie Franke* (Fundacja Kreisau/Krzyżowa), *dr Steffen Prauser* (Niemiecki Instytut Historyczny w Paryżu), *dr Jacek Andrzej Młynarczyk* (Muzeum Historii Polski, Warszawa / Uniwersytet w Toruniu), dyskusję poprowadzi *prof. dr Susanne Rau* (Uniwersytet w Erfurcie)

W XX wieku reżym politycznej przemocy zawładnął Niemcami, Francją i Polską. We wszystkich trzech krajach uformowały się także - w bardzo różny od siebie sposób - grupy oporu. Przedmiotem dyskusji będzie nie tylko różnorodność działań opozycyjnych, lecz będą nim także strukturalne różnice między organizacjami ruchu oporu kraju okupującego i krajów okupowanych.

5 listopada 2011, godz. 13

Stadtmuseum

Literatura i przemoc - Prawdziwy koniec wojny jest przed jej początkiem.

Stephan Stroux (Berlin), *Bernd Karwen* (Instytut Polski w Lipsku)

W antologii „Prawdziwy koniec wojny jest przed jej początkiem” (Goettingen, Wallstein / Warszawa W.A.B. 2010) zebrano teksty pięciu polskich i pięciu niemieckich autorów dotyczące wojny i przemocy. Rany i upiory Drugiej Wojny Światowej, ludobójstwo w Ruandzie, nowe konflikty na obrzeżach Europy oraz brutalność życia codziennego każą ich autorom zmagać się ze światem. Obrazy przemocy narzucają pytanie o adekwatną reakcję literatury. Jakie są obowiązki pisarza? Jakie szanse? Stephan Stroux przedstawi polsko-niemiecką antologię nie tracąc przy tym z oczu literatury francuskiej.

5 listopada 2011, godz. 16

Musikschule "Ottmar Gerster"

Media i przemoc - przemoc w przekazie medialnym

Prof. dr Hans-Bernd Brosius (Uniwersytet Ludwika Maksymiliana w Monachium), *Markus Frenzel* (MDR), *Fabien Perrier* (Paris), prowadzenie dyskusji: *Ralf Finke* (Weimar)

O godz. 14.00 Księgarnia Eckermanna zaprasza na spotkanie z Markusem Frenzlem. Autor odczyta fragmenty swojej książki pt. „Leichen im Keller - Wie Deutschland internationale Kriegsverbrecher unterstützt” („Trupy w piwnicy - jak to Niemcy pomagają międzynarodowym zbrodniarzom wojennym”, dtv 2011)

Czy możliwy jest rzeczowy i niezaangażowany przekaz medialny poświęcony przemocy? Jak i dlaczego media ją inscenizują? Z jakim skutkiem? Uczestnicy dyskusji zastanowią się z jednej strony nad tym, kto i co wywiera wpływ na sposób i formę przekazu medialnego poświęconego przemocy. Z drugiej strony będą rozmawiać także o trudnych relacjach łączących misję informowania opinii publicznej o faktach i zdarzeniach i atrakcyjność obrazów przemocy. W tym kontekście ważną staje się kwestia wolności wyboru oraz odpowiedzialności dziennikarzy - pracujących jako reporterzy wojenni w regionach objętych kryzysami lub donoszących o zamieszkach, będących brutalnym aspektem konfliktów społecznych i ulicznych demonstracji.

6 listopada 2011, godz. 11

Musikschule "Ottmar Gerster"

Nietzsche a kwestia przemocy

Arnaud François (Uniwersytet w Tuluzie), *dr Wolfgang Jordan* (Gymnasium Philippinum Weilburg), *prof. dr Tobias Nikolaus Klass* (Uniwersytet w Wuppertalu), prowadzenie dyskusji: *dr. Johann Chapoutot* (Uniwersytet Grenoble II)

Wśród stereotypów pojawia się czasami „jasnowłosa bestia”, owa kreatura „ostawionego” weimarskiego filozofa Friedricha Nietzschego, który w swoich dziełach zajmował się wieloma aspektami (aktami) przemocy. Dlatego Nietzsche bywa niekiedy postrzegany jako prekursor ideologii narodowego socjalizmu i innych potworności XX wieku... Warto przyjrzeć się dokładniej temu stereotypowi: Do jakiego stopnia filozof akceptował przemoc? Dlaczego? W jakim celu? Być może z dyskusji wyłoni się jego zupełnie inny obraz i okaże się, że „jasnowłosa bestia” w rzeczywistości ma niewiele wspólnego z narodowym socjalizmem...

6 listopada, godz. 12

Kunsthalle "Harry Graf Kessler"

Muzea czy Pomniki Przestrogi? Muzealizacja wojny i przemocy w Europie XX i XXI wieku

Monika Heinemann (Uniwersytet Ludwika Maksymiliana w Monachium) *Ekaterina Keding* (Uniwersytet Ludwika Maksymiliana w Monachium), *Daniel Logemann* (Gdańsk/Jena), prowadzenie dyskusji: *Monika Heinemann* i *dr Nicolas Beaupré* (Uniwersytet im. Blaise Pascala w Clermont-Ferrand)

Przedmiotem dyskusji będzie muzealizacja przemocy w XX i XXI wieku.

Najwcześniejsze wystawy i muzea poświęcone Pierwszej Wojnie Światowej otwarto tuż po 1918 roku. Do dzisiaj ciągle powstają jeszcze muzea zajmujące się wojnami i aktami politycznej przemocy. Przykłady z Polski, Niemiec, Francji i Białorusi pokażą, jakie są ich koncepcje i co różni je od Pomników Przestrogi.

6 listopada 2011, godz. 13
Musikschule "Ottmar Gerster"

Kozioł ofiarny. Kryminalizacja migrantów w Niemczech, Polsce i Francji
Stefan Zabold (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Turynii), *dr Izabela Janicka* (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Pile i Akademia Ekonomiczna w Poznaniu), NN, dyskusję poprowadzi *dr Johann Chapoutot* (Grenoble)

Po ostatnich aktach przemocy, dokonanych w Berlinie przez młodocianych sprawców, w mediach pojawiły się ponownie komentarze, przypisujące młodym przedstawicielom ludności napływowej z krajów muzułmańskich szczególnie potencjał przemocy. I tak w dobie kryzysu figura migranta przybrała postać kozła ofiarnego.

Na jakich stereotypach bazują wyobrażenia obcokrajowca jako kryminalisty, w jakich kontekstach występują? Jakie czynniki odgrywają decydującą rolę w takiej kryminalizacji obcych? Historyczne i trilateralne spojrzenie na ten fenomen rzuci nowe światło na debaty toczące w poszczególnych krajach, pozwalając na szukanie wspólnej drogi wyjścia z tej spirali symbolicznej i fizycznej przemocy, będącej częścią procesu integracji.

6 listopada 2011, godz. 14
Stadtmuseum

Za kulisami przemocy - rola dyplomacji na Bliskim i Środkowym Wschodzie
Carte blanche, francuskie biuro współpracy międzyuniwersyteckiej w Poczdamie
Dr Gunter Pleuger (były ambasador, prezydent Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą), NN (zaproszony przedstawiciel Ministère des Affaires Etrangères et Européennes, Paris), *Andreas Krüger* (I Radca i Kierownik Działu Politycznego Ambasady BRD w Warszawie), dyskusję poprowadzi *dr Philippe Wellnitz* (Attaché ds akademickich w Ambasadzie RF w Berlinie)

Arabska wiosna doprowadziła do (samo)wyzwolenia narodów Tunezji i Egiptu, w Libii toczą się ostatnie walki, Palestyna walczy o uznanie swojej suwerenności. Co raz to nowy region Bliskiego i Środkowego Wschodu przyciąga uwagę światowej opinii publicznej. Co dzieje się za kulisami pokazywanych wydarzeń, co czynią dyplomaci, żeby zapobiec międzynarodowym konfliktom, uspokoić je lub doprowadzić do ich pokojowego zakończenia? Niemieccy i francuscy dyplomaci opowiedzą o doświadczeniach w pracy w ministerstwach spraw zagranicznych swoich krajów. Mowa będzie także o trudnych, często skokowych, procesach demokratyzacji krajów Meghrebu i Środkowego Wschodu oraz o wkładzie zachodniej dyplomacji w demokratyzację tych krajów.

6 listopada 2011, godz 17
Musikschule "Ottmar Gerster"

Sen czy koszmar: rezygnacja z przemocy jako środek polityki zagranicznej?
Prof. dr Hannes Grandits (Uniwersytet Humboldtów w Berlinie), *dr Gunter Pleuger*
(prezydent Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą),
prowadzenie dyskusji: *dr Klaus Hillingmeier* (redaktor naczelny magazynu
historycznego G/Geschichte)

Zimna Wojna się skończyła, ale na świecie wcale nie zapanował pokój. Dramat czystek etnicznych, asymetryczna wojna prowadzona przez międzynarodowe organizacje terrorystyczne lub konieczność ochrony ludności cywilnej zmuszają Europę do szukania nowych strategicznych i - uwzględniając wartości „europejskie” - etycznych rozwiązań. Nigdy więcej Auschwitz...czy to po to prowadzi się wojny? Każdy kryzys zdaje się obnażać nowe wewnątrz europejskie różnice. Czy mimo to da się utrzymać prowokacyjna teza o „europeizacji przy użyciu przemocy”?

PRZEMOC(NE) PRZEŻYCIA !
Świat w weimarskich progach -
wieczorki kulturalne

W tym roku zapraszamy do rozmowy z młodymi ludźmi, którzy w bardzo osobisty sposób przedstawią kraje swojego pochodzenia (Izrael / Palestynę, Syrię i Iran). Czy są pytania? Bardzo prosimy! W otwartej atmosferze porozmawiamy o tym, jak wygląda życie codzienne w świecie opanowanym przez polityczne niepokoje. Po rozmowie zagra muzyka i będzie można potańczyć.

4 listopada, godz. 20
C.Keller & Galerie Markt 21
Iran
Sara Tavakolimehr (Weimar/Berlin)
Rozmowę poprowadzi Gerlinde Sommer (Weimar)

5 listopada, godz. 20
C.Keller & Galerie Markt 21
Izrael/Palestyna
Adi Haroni (Izrael)
Ihlayel Meqdad (Palestyna)
Rozmowę poprowadzi *Daniel Gaede* (Weimar)

6 listopada, godz. 20
C.Keller
Syria
Mohamed Alfaham (Weimar)
Rozmowę poprowadzi Daniel Gaede, Weimar

Warsztaty artystyczne

Pod opieką profesjonalnych instruktorów młodzi uczestnicy warsztatów (cyrk, streetdance, warsztaty pisarskie, radio, improwizacje teatralne, streetwork) poszukają artystycznych i ludycznych środków wyrazu dla przemocy i jej zapobiegania.

Prezentacja wyników odbędzie się 5 listopada o godz. 19.30 w domu spotkań „Mehrgenerationenhaus Weimar-West“.

Godz. 21, koncert SOOKEE

Jak na muzykę hiphopową teksty Sookee są czymś szczególnym: nie ma w nich seksizmu, homofobii i nienawiści. Sookee udowadnia, że alternatywę dla przemocy da się znaleźć także w języku hiphopu.

WYSTAWY

Otwarcie: 14 października 2011, godz. 16

15 października - 20 listopada 2011

Kunsthalle „Harry Graf Kessler“, Weimar

wtorek-niedziela, godz. 11-17

Wystawa muzeum Historial de la Grande Guerre w Péronne (Pikardia)

Walka i cierpienie. Combattre et subir

Otwarcie : 4 listopada, godz. 17

5 i 6 listopada, 10-18 Uhr

Musikschule "Ottmar Gerster"

PROJEKTY

Trzystronne zajęcia seminaryjne dla uczniów - wynik kooperacji Weimarskich

Spotkań z Historią i *Rendez-vous de l'histoire* w Blois 2011

13 października 2011, godz. 18.30

La Fabrique w Blois

Ślady Orientu w Weimarze, Krakowie i Blois -

Traces d'Orient à Weimar, Cracovie et Blois

Uczniowie Liceum im. Jana III Sobieskiego w Krakowie, Goethegymnasium w

Weimarze i Lycée Dessaignes w Blois wspólnie pracowali przez tydzień nad

tematem tegorocznego motta francuskiego festiwalu „Orient“.

Przedstawienie 4 listopada 2011, godz. 11, Humboldt-Gymnasium

Przemoc w walce politycznej w dwudziestoleciu międzywojennym

wspólny projekt uczniów Humboldt-Gymnasium w Weimarze i Lycée Félix Faure Beauvais

Kai Sauer, Weimar

Dr Sébastien Bertrand, Beauvais

Za czasów Republiki Weimarskiej Niemcy przeżyły kilka faz przemocy, stosowanej wobec siebie przez partie i ruchy polityczne. Podobny fenomen wystąpił na początku lat 30tych także we Francji. W ramach współpracy dwóch szkół przygotowujących do niemiecko-francuskiej matury uczniowie przygotowali kolaż sceniczny, naświetlający ten temat z kilku różnych perspektyw.

Święto Filmu w ramach Święta Historii

Obrazy przemocy - Przemoc obrazów

3 -10 listopada w Kinie mon ami

Kuratorzy cyklu filmowego: *dr Maria Imhof*, Seminarium Romanistyczne Uniwersytetu w Kolonii i *prof. dr Lorenz Engell*, IKKM Uniwersytet Bauhausu w Weimarze.

Projekt wspierany przez Kancelarię Stanu Turyngii, referat ds mediów

Filmy - i to nie tylko filmy akcji - zajmują się intensywnie różnymi przejawami przemocy. Mamy w nich do czynienia także z pozytywną mocą, która w formie miłości dosłownie zbija nas z nóg, podczas gdy przemoc, wyolbrzymiona do postaci groteski i odarta z grozy, rozśmiesza. Poruszona zostanie kwestia „dobrej mocy” i kwestia możliwej rezygnacji z przemocy. Ale czyż samo kino nie wywiera przemożnego wpływu rozbijając nas swymi obrazami?